

§ 472

Dnr KS 2017/00520-1.2.1

Beslut - Motion från (M) angående hemtjänstutförande i Västerås

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Punkt 1, 2 och 4 avslås.
2. Punkt 3 föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Samuel Stengård (KD) deltar ej i beslutet.

Reservation

Elisabeth Unell (M), Anna Hård af Segerstad (M) och Marcus Jacobson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Elisabeth Unells (M) förslag.

Emil Thessén (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 mars 2017 inlämnades en motion från Elisabeth Unell (M), 2:e vice ordförande i Kommunstyrelsen. Där framgår bakgrunden till Västerås valfrihetsmodell; att man haft valfrihetsmodell inom hemtjänst sedan 2008 och har tillämpat en dubbel valfrihet (kundens val av hemtjänstutförare, samt val av innehåll i tjänsten).

Enligt motionen pågår en process där valfriheten inom hemtjänsten begränsas och försvåras; beslut fattas som försvårar för befintliga hemtjänstföretag och begränsar etableringsmöjligheterna för nya hemtjänstföretag. Av motionen framgår att företag lämnar hemtjänsten, då nya krav ställs, då ett företag måste ha anställd sjuksköterska i det egna företaget. Vidare framgår att det inte är möjligt för ett företag, som har få hemsjukvårdskunder, att ha egen sjuksköterska anställd. I motionen framförs att moderaterna har krävt att hemtjänstföretag i stället ska kunna köpa tjänsten av annan utförare och att det funnits företag som velat enbart erbjuda hemsjukvård till hemtjänstföretag.

Motionären föreslår kommunfullmäktige att besluta följande:

1. Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.
2. Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.
3. Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.
4. Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

Äldrenämnden har yttrat sig kring motionen i juni 2017 och äldrenämnden anser att punkt 1 och 2 i motionen går emot nämndens inställning om att hemtjänst och hemsjukvård behöver hållas samman av samma leverantör för att underlätta det samarbete och teamarbete som anses nödvändigt i professionerna samt för att stärka patientsäkerheten. Att företagare sedan 1 mars 2017 måste erbjuda både hemtjänst och hemsjukvård, är en följd av nämndinitiativ och de politiska beslut som fattats med anledning av det. Nämndens beslut bygger på att den integration och nära samarbete mellan hemtjänst och hemsjukvård inte uppnåddes med separerade uppdrag.

Utifrån punkt 3 och 4 lyfter nämnden fram följande: Utifrån lagstiftarens avsikt och nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, har tolkningens gjorts att verksamhetsansvarig för hälso- och sjukvården ska vara legitimerad med kompetens inom hälso- och sjukvård. Legitimerad personal som utför hälso- och sjukvårdsinsatser för de enskilda, kan antingen vara anställd i företaget eller hyras in.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen avslås.

Yrkanden

Elisabeth Unell (M) och Emil Thessén (SD) yrkar bifall till motionen.

Anders Teljebäck (S) och Anna Maria Romlid (V) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Proposition

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut, dels Elisabeth Unells (M) och Emil Thesséns (SD) förslag, dels Anders Teljebäcks (S) och Anna Maria Romlids (V) förslag. Ordföranden föreslår en propositionsordning där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunstyrelsen godkänner föreslag- en propositionsordning varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Kopia till

Äldrenämnden



Kommunstyrelsen
Maria Lindblom Lundh
Epost: maria.lindblom.lundh@vasteras.se

Kopia till
Äldrenämnden

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Motion från (M) angående hemtjänstutförande i Västerås

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Punkt 1, 2 och 4 avslås.
2. Punkt 3 föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Ärendebeskrivning

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 mars 2017 inlämnades en motion från Elisabeth Unell (M), 2:e vice ordförande i Kommunstyrelsen. Motionären föreslår kommunfullmäktige att besluta:

1. Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.
2. Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.
3. Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.
4. Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

Punkt 1 och 2 i motionen går emot nämndens intention om att hemtjänst och hemsjukvård behöver hållas samman av samma leverantör för att underlätta det samarbete och teamarbete som anses nödvändigt i professionerna samt för att stärka patientsäkerheten.

Punkt 3 i motionen gäller redan eftersom det inte finns krav på att utföraren måste ha egen anställd legitimerad personal, utan att de får anlita underleverantörer.

Utifrån svaren på punkterna 1-3 blir svaret på punkt 4 att en utförare inte kan erbjuda patienten hälso- och sjukvård av en annan utförare. Den valda utföraren av hemvård har alltid det övergripande ansvaret för såväl hemtjänstinsatser som för hälso- och sjukvård, oavsett om egen eller inhyrd personal utför den.

Beslutsmotivering

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 mars 2017 inlämnades en motion från Elisabeth Unell (M), 2:e vice ordförande i Kommunstyrelsen. Där framgår bakgrunden till Västerås valfrihetsmodell; att man haft valfrihetsmodell inom hemtjänst sedan 2008 och har tillämpat en dubbel valfrihet (kundens val av hemtjänstutförare, samt val av innehåll i tjänsten).

Enligt motionen pågår en process där valfriheten inom hemtjänsten begränsas och försvåras; beslut fattas som försvårar för befintliga hemtjänstföretag och begränsar etableringsmöjligheterna för nya hemtjänstföretag. Av motionen framgår att företag lämnar hemtjänsten, då nya krav ställs, då ett företag måste ha anställd sjuksköterska i det egna företaget. Vidare framgår att det inte är möjligt för ett företag, som har få hemsjukvårdskunder, att ha egen sjuksköterska anställd. I motionen framförs att moderaterna har krävt att hemtjänstföretag i stället ska kunna köpa tjänsten av annan utförare och att det funnits företag som velat enbart erbjuda hemsjukvård till hemtjänstföretag.

Motionären föreslår kommunfullmäktige att besluta följande:

1. Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.
2. Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.
3. Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.
4. Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

Äldrenämnden har yttrat sig kring motionen i juni 2017 och anser att punkt 1 och 2 i motionen går emot nämndens inställning om att hemtjänst och hemsjukvård behöver hållas samman av samma leverantör för att underlätta det samarbete och teamarbete som anses nödvändigt i professionerna samt för att stärka patientsäkerheten. Efter återremiss har äldrenämnden förtydligat sitt svar 2019-08-27.

Att företagare sedan 1 mars 2017 måste erbjuda både hemtjänst och hemsjukvård, är en följd av nämndinitiativ och de politiska beslut som fattats med anledning av det. Nämndens beslut bygger på att den integration och nära samarbete mellan hemtjänst och hemsjukvård inte uppnåddes med separerade uppdrag.

Om regelverket åter skulle ändras till att tillåta utförarna att välja vilken verksamhet de vill bedriva, bedöms det vara en tillbakagång och det bedöms inte gynna patientsäkerhet och en kvalitativ vård och omsorg i ett helhetsperspektiv.

Teoretiskt skulle en ekonomisk konsekvens kunna vara att volymerna hemtjänst ökar, om enskilda som har hemtjänst respektive hemsjukvård har två olika utförare. Skälet till det skulle kunna vara att utförarnas helhetsperspektiv på hemtjänst respektive hälso- och sjukvård kan minska,

om de inte har det samlade uppdraget, arbetar i team och har möjlighet att samla insatser/åtgärder.

Utifrån punkt 3 och 4 lyfter nämnden fram följande: En hemvårdsutförare kan enligt gällande avtal hyra in legitimerad personal, som komplement till sin anställda personal, för att utföra hälso- och sjukvårdsåtgärder. Däremot har förvaltningen och stadsjuristen med anledning av nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, tolkat lagstiftningen som att verksamhetschef måste vara anställd i företaget. En verksamhetschef får uppdra ledningsansvaret för hälso- och sjukvården åt en annan person med tillräcklig kompetens och erfarenhet. Utifrån lagstiftningen finns inget som hindrar att en utförare hyr in annan legitimerad personal.

Stadsledningskontoret tillstyrker äldrenämndens svar och utifrån det föreslås att motionens punkter 1,2 och 4 avslås, samt att punkt 3 inte föranleder någon ytterligare åtgärd.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Nämndens bedömning är att ha olika utförare för hemtjänst och hemsjukvård kan verka kostnadsdrivande då en helhetssyn på patienten/hemtjänsttagaren inte görs och man inte arbetar i team och har möjlighet att samla insatser/åtgärder.

Hållbar utveckling

Perspektivet ej relevant med anledning av ärendets karaktär och innehåll.

§ 221

Dnr AN 2019/00366-1.7.1

Remiss - Motion från (M) angående hemtjänstutförande i Västerås

Beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande samt överlämnar det till kommunstyrelsen.

Äldrenämnden beslutar att nämnden beslutar om eventuella förändringar i regelverket för hemvård.

Ärendebeskrivning

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 mars 2017 inlämnades en motion från Moderaterna. Där framgår bakgrunden till Västerås valfrihetsmodell; att man har tillämpat en dubbel valfrihet (kundens val av hemtjänstutförare, samt val av innehåll i tjänsten) alltsedan valfrihetsmodellen för hemtjänst infördes 2008. Enligt motionen finns begränsningar som försvårar för leverantörer av hemtjänst och hemsjukvård och man lämnar förslag som kan underlätta för utförare. Äldrenämnden, som ansvarig nämnd, yttrade sig över motionen vid sammanträdet den 17 juni 2017. Enligt ett tjänsteutlåtande med tillhörande bilaga från kommunstyrelsen i mars 2019 framgår en rad med ej slutbehandlade motioner, däribland denna.

I föreliggande nya yttrande är vissa delar desamma som i yttrandet 2017, medan andra är nya beroende på förändrade regelverk. Förvaltningens samlade bedömning, utifrån motionens förslag på förändringar, är att äldrenämnden avgör om och i så fall vilken eller vilka sociala tjänster och/eller hälso- och sjukvård som ska ingå i en valfrihetsmodell. Det finns inget enligt lagstiftningen (LOV, HSL, SoL) som hindrar att hemtjänst och hemsjukvård är separerade i en valfrihetsmodell. Heller ej om utföraren får hyra in legitimerad personal att utföra hälso- och sjukvårdsåtgärder hos patient, eller erbjuda sådana via en annan utförare inom nämndens valfrihetssystem. Verksamhetschef med ledningsansvar för hälso- och sjukvård regleras i hälso- och sjukvårdslagen. Utifrån lagstiftning och nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, har tolkningen gjorts att verksamhetschef ska vara anställd av utföraren. Legitimerad personal, som utför hälso- och sjukvårdsåtgärder för de enskilda, kan antingen vara anställda hos utföraren eller hyras in.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Kopia till

Kommunstyrelsen i Västerås Stad

Dnr ÄN 2019/00366-1.7.1

Yttrande
”Motion angående hemtjänstutförare i Västerås”
(Dnr 2017/00520)

Återremiss enligt KS2019/00303-1.4.2

Vård- och omsorgsförvaltningen
721 87 Västerås
021-39 00 00 •
Christina Becker
e-post: christina.becker@vasteras.se



VÄSTERÅS STAD

Innehållsförteckning

1.	Ärendebeskrivning.....	1
1.1.	DEFINITIONER.....	2
2.	Lagstiftning - Lag om valfrihet (2008:962), LOV	2
2.1.	LOV:ENS INFÖRANDE – I VÄSTERÅS	2
2.2.	LOV:ENS UTVECKLING - I VÄSTERÅS.....	3
2.3.	LOV:EN OCH INTEGRERING AV HEMTJÄNST OCH HEMSJUKVÅRD – I VÄSTERÅS .	4
3.	Lagstiftning - Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen	5
3.1.	SOCIALTJÄNSTLAGEN (2001:453), SOL.....	5
3.2.	HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSLAGEN (2017:30), HSL.....	6
4.	Förvaltningens svar på motionens yrkanden	6
	Ekonomiska aspekter.....	7
	Juridiska aspekter	7
	Ekonomiska aspekter.....	7
	Juridiska aspekter	8
	Ekonomiska aspekter.....	8
	Juridiska aspekter	8
	Ekonomiska aspekter.....	8
	Juridiska aspekter	9
5.	Förvaltningens samlade bedömning	9

Bilaga

Motion ”Motion angående hemtjänstutförare i Västerås” 2017-00520

1. Ärendebeskrivning

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 mars 2017 inlämnades en motion från Elisabeth Unell (M), 2:e vice ordförande i Kommunstyrelsen. Där framgår bakgrunden till Västerås valfrihetsmodell; att man haft valfrihetsmodell inom hemtjänst sedan 2008 och har tillämpat en dubbel valfrihet (kundens val av hemtjänstutförare, samt val av innehåll i tjänsten).

Enligt motionen pågår en process där valfriheten inom hemtjänsten begränsas och försvåras; beslut fattas som försvårar för befintliga hemtjänstföretag och begränsar etableringsmöjligheterna för nya hemtjänstföretag. Av motionen framgår att företag lämnar hemtjänsten, då nya krav ställs, då ett företag måste ha anställd sjuksköterska i det egna företaget. Vidare framgår att det inte är möjligt för ett företag, som har få hemsjukvårdskunder, att ha egen sjuksköterska anställd. I motionen framförs att moderaterna har krävt att hemtjänstföretag i stället ska kunna köpa tjänsten av annan utförare och att det funnits företag som enbart velat erbjuda hemsjukvård till hemtjänstföretag.

Motionären föreslår Kommunfullmäktige att besluta följande:

1. Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.
2. Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.
3. Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.
4. Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

Motionen besvarades av äldrenämnden i ett yttrande beslutat den 17 juni 2017 (ÄN Dnr 2017/00087-1.7.1 §154). Enligt ett tjänsteutlåtande med tillhörande bilaga från kommunstyrelsen framgår en rad med ej slutbehandlade motioner (KS 2019/00303-1.4.2).

I detta nya yttrande är vissa delar desamma som i yttrandet 2017, medan andra är nya beroende på förändrade regelverk.

1.1. Definitioner

Hemvård är ett samlingsbegrepp för sociala insatser och hälso- och sjukvårdsåtgärder, dvs det integrerade uppdraget. Beslutat 22 maj 2018, Dnr 2018/00138-8.1.3 §119.

Med *vårdgivare* avses, enligt patientdatalagen (2008:355), PDL, statlig myndighet, landsting och kommun i fråga om sådan hälso- och sjukvård som myndigheten, landstinget eller kommunen har ansvar för (offentlig vårdgivare). Hälso- och sjukvårdsverksamhet som yrkesmässigt bedrivs av annan juridisk eller fysisk person, aktiebolag, stiftelse, handelsbolag eller som enskild firma är privat vårdgivare. Det finns ingen praktisk eller rättslig skillnad mellan vilka skyldigheter som olika typer av vårdgivare har.

Tröskelprincipen innebär att patienten i första hand ska ta sig till vårdcentral för vård. Hälso- och sjukvårdsåtgärder i hemmet ska endast erbjudas person som inte på egen hand eller med stöd kan uppsöka vårdcentral/familjeläkarmottagning.

2. Lagstiftning - Lag om valfrihet (2008:962), LOV

LOV gäller när en upphandlande myndighet har beslutat om att ha en valfrihetsmodell inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Myndigheten behöver inte tillämpa samma valfrihetssystem inom alla nämnda områden.

LOV specificerar inte vilka krav som ska framgå av förfrågningsunderlaget, men alla utförare måste uppfylla för tjänsten gällande lagstiftning, bl.a. socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

2.1. LOV:ens införande – i Västerås

År 2008 införde äldrenämnden en valfrihetsmodell som byggde på ett certifieringsförfarande. Syftet var då att införa ökad valfrihet för den enskilde att välja utförare, samt öka brukarinflytandet. Året därefter (2009) instiftades Lag om valfrihet (LOV). Utgångspunkterna var även då den enskildes valfrihet, påverkansmöjligheter, självbestämmande och trygghet. I samband med införandet av LOV, kom ersättningen till utförarna att baseras på utförd tid, i stället för som tidigare; ersättning baserad på beviljad tid.

Den 1 september 2012 övertog kommunen ansvaret för hemsjukvården från regionen, efter beslut från de båda huvudmännen. Inför övertagandet fick nämnderna bl.a. ta ställning till driftformen för hemsjukvård och om insatserna enligt Socialtjänstlagen (SoL) respektive åtgärder enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) skulle utgöra ett integrerat uppdrag eller inte.

Beredningar fördes om för- och nackdelar med integrering. Ett integrerat uppdrag talade för god patientsäkerhet, kvalitet, kontinuitet och kännedom om den enskilde. Ett icke integrerat uppdrag öppnade för att värna småföretagen, samtidigt som det fanns en tro på att de stora utförarna skulle anta båda uppdragen och att det sammantaget ändå skulle gå att integrera tjänsterna. Intentionen med en integrering var att med all personal anställd hos samma arbetsgivare skulle god samordning och teamarbete ge god patientsäkerhet och kvalitet.

Vid äldrenämndens- och nämnden för personer med funktionsnedsättnings sammanträden i maj 2012, beslutades att insatserna enligt SoL respektive åtgärder enligt HSL inte skulle integreras, men att båda skulle ingå i LOV. För att bedriva hemsjukvård krävde dock nämnderna att utföraren även erbjöd hemtjänst.

2.2. LOV:ens utveckling - i Västerås

De närmaste åren efter införandet av LOV (2009) inom hemtjänsten, kom volym- och kostnadsutvecklingen att öka kraftigt. Därför beslutade Kommunstyrelsen 2010 respektive Kommunfullmäktige 2012, att utreda orsakerna. Det visade sig vara fler faktorer som sammantaget bidrog till ökningarna, bl.a. hög ambitionsnivå i riktlinjen för biståndsbedömning enligt SoL, ökad beviljad tid och därmed ökad utförd tid, ökat brukarinflytande och utförarnas marknadsföring.

Hemtjänstens volymökningar föranledde flera utredningar. Efter respektive utredning beslutade äldrenämnden bl.a. om skärpta riktlinjer för biståndsbedömning enligt SoL. Detta innebar för den enskilde en begränsning i att fritt välja insats till att välja insats inom riktlinjen för biståndsbedömning, oavsett om insatsen ingick inom ramen för den enskildes biståndsbeslut eller ej.

Volym- och kostnadsökningarna för hemtjänsten fortsatte dock att stiga och äldrenämnden fick inför 2015 uppdrag från Kommunstyrelsen, att redovisa åtgärder för att bromsa volym- och kostnadsökningen för hemtjänsten. Sociala nämndernas förvaltning fick då uppdrag från äldrenämnden att än en gång se över riktlinjerna för biståndsbedömning enligt SoL.

Översynen resulterade i, för den enskilde, att valfriheten begränsades till att gälla inom ramen för det egna biståndsbeslutet, dvs. de insatser som hen bedömts ha behov av för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå, hade hen också möjlighet utöva en valfrihet på. Valfrihet att välja utförare kvarstod för alla, men kom med tiden i praktiken att omfatta enbart dem som bodde i sådana geografiska områden som utförarna hade valt att vara verksamma i.

Alltsedan LOV infördes har hemvårdsutförarna haft valfrihet att välja- och välja bort inom vilka geografiska områden de vill vara verksamma och om man vill vara verksam kl. 0-24 eller 07-23. Följden har blivit att flera utförare har valt bort landsbygd och natt. I dagsläget innebär detta för människor boende på landsbygden och i ytterområden, att det inte finns någon valfrihet i praktiken. När detta skrivs är det enbart den kommunala hemvården som verkar över hela staden hela dygnet.

2.3. LOV:en och integrering av hemtjänst och hemsjukvård – i Västerås

Två nämndinitiativ lämnades vid äldrenämndens sammanträde i februari respektive mars 2016 och kom att få stor inverkan på uppdragen på hemtjänst och hemsjukvård. Det första initiativet innehöll 9 punkter vilka nämndens samtliga partier hade ställt sig bakom. Det andra initiativet innehöll en (1) punkt som 6 av 7 partier stod bakom.

En av initiativens punkter gällde att integrera hemsjukvård och hemtjänst i ett uppdrag/förfrågningsunderlag, vilket också beslutades vid äldrenämndens sammanträde i augusti 2016 (2016/00213-8.1.3). En enig nämnd antog ett förfrågningsunderlag enligt LOV med ett ikraftträdande 1 mars 2017.

Det finns inget krav på att utföraren måste ha egen anställd legitimerad personal (sjuksköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut) utan de får anlita underleverantör för del eller delar av uppdraget. Utföraren har dock enligt lag alltid det övergripande ansvaret för hälso- och sjukvården.

I avtalen mellan nämnderna och utförarna av hemvård i Västerås ställs dock krav på att vårdgivarens verksamhetschef måste vara anställd i företaget. I Västerås vård- och omsorgsförvaltning ses den chef som har det samlade ledningsansvaret (personal- ekonomi- och verksamhetsansvar) för sin verksamhet som verksamhetschef enligt HSL, oavsett titulatur i den egna organisationen. Enligt hälso- och sjukvårdsriktlinjerna ska en verksamhetschef vara tillgänglig för sin verksamhet merparten av sin arbetstid. Med verksamhet menas här den hemsjukvårdsenhet, det boende, den LSS-bostad etc. som hen är chef för.

Förvaltningens bedömning är att, ur ett kund-/patientperspektiv har integrationen av hemtjänst och hemsjukvård, enligt nämndernas intention i samband med skatteväxlingen, blivit bättre. En anledning är med säkerhet

det sedan 2017-03-01 integrerade hemvårdsuppdraget. Fortfarande finns dock förbättringspotential, bland annat vad gäller teamarbete.

Hemtjänstinsatser görs utifrån en behovsbedömning och kan beviljas med stöd i Socialtjänstlagen. Ett biståndsbeslut kan överklagas. Det finns en myndighetsutövning som har kontroll på beviljade insatser och följer upp dem. Hälso- och sjukvård bedöms utifrån ett medicinskt behov och är inget beslut som kan överklagas. Hälso- och sjukvården ska bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv.

Om en person bedömts (av ansvarig läkare) behöva hälso- och sjukvård görs en bedömning enligt tröskelprincipen huruvida personen ska få hälso- och sjukvård i sitt hem eller inte. Detta görs av nämndens hälso- och sjukvårdsenhet. Patienten väljer sedan hemvårdsutförare. När hemvårdsutföraren övertar patienten övertar denne också, i dialog med ansvarig läkare, den fortsatta bedömningen av behovet av hälso- och sjukvård. Hemvårdsutföraren utför åtgärderna och fakturerar nämnden den utförda tiden. För Västerås del saknas i nuläget verksamhetssystem för att ha full kontroll över antalet patienter som är inskrivna i hemsjukvården.

3. Lagstiftning - Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen

3.1. Socialtjänstlagen (2001:453), SoL

Socialtjänstlagen är en ramlag innebärande att lagstiftaren har angett grundläggande normer och övergripande mål och är därmed inte detaljstyrd. Kommunerna har stor frihet att anpassa sina insatser efter olika behov och önskemål. Grundläggande i socialtjänstens arbete är att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv, där många samverkande faktorer ska beaktas.

Socialtjänstlagens övergripande mål vilar på de grundläggande värderingarna demokrati, jämlikhet, solidaritet och trygghet, den s.k. ”portalparagrafen”. Den enskilde ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå genom biståndet. Innebörden är att kommunens hjälp inte enbart ska gälla vad som direkt behövs för den enskildes grundläggande behov, utan hjälpen ska också ha en viss kvalitet.

I förarbetena till Socialtjänstlagen (prop. 2000/01:80) framgår att den i stora delar är en ramlag. Lagstiftaren menar att en omfattande detaljerad lag kan innebära att tillämpningen över tid kan försvåras. Lagens ändamål är att garantera medborgaren dennes behov av bistånd.

Förarbetena menar att begreppet ”skäligen levnadsnivå” är att betrakta som vissa minimikrav på insatsernas kvalitet. Av förarbetena står att läsa följande: ”Vid bedömningen av vilken insats som kan komma ifråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det kan enligt regeringens mening inte finnas en obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad ”

3.2. Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är målet med hälso- och sjukvård en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Där det bedrivs hälso- och sjukvårdsverksamhet ska det finnas någon som svarar för verksamheten (verksamhetschef). Hälso- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Lagen säger också att där det bedrivs hälso- och sjukvårdsverksamhet ska det finnas den personal som behövs för att god vård ska kunna ges. I Hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) förtydligas att verksamhetschefen får uppdra åt annan med tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter, om hen själv saknar tillräcklig kompetens och erfarenhet.

4. Förvaltningens svar på motionens yrkanden

- 1. Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.*

Att företag kan vara utförare av enbart hemtjänst (sedan hemsjukvården övertogs 2012) tillämpades av de sociala nämnderna under tiden 1 september 2012 tom 28 februari 2017.

Inför kommunaliseringen av hemsjukvård fanns en uppfattning hos nämnderna att hemtjänstutförarna skulle anställa legitimerad personal och att samverkan skulle ske med automatik, då alla skulle vara anställda hos samma arbetsgivare. Att man inte krävde integrering (hemtjänst och hemsjukvård), var eftersom det fanns en farhåga att de allra minsta utförarna

skulle få svårigheter att ha det totala verksamhetsansvaret (utförare med enstaka kunder motsvarande ca färre än 20 st.). Nuvarande krav på integrering är således helt i linje med nämndens ursprungliga intention, dvs. all personal samlad under samma verksamhetschef.

Om regelverket åter skulle ändras till att tillåta utförarna att välja vilken verksamhet de vill bedriva, bedöms det vara en tillbakagång och det bedöms inte gynna patientsäkerhet och en kvalitativ vård och omsorg i ett helhetsperspektiv (socialtjänst, hälso- och sjukvård).

EKONOMISKA ASPEKTER

Teoretiskt skulle en ekonomisk konsekvens kunna vara att volymerna hemtjänst ökar, om enskilda som har hemtjänst respektive hemsjukvård har två olika utförare. Skälet till det skulle kunna vara att utförarnas helhetsperspektiv på hemtjänst respektive hälso- och sjukvård kan minska, om de inte har det samlade uppdraget, arbetar i team och har möjlighet att samla insatser/åtgärder.

JURIDISKA ASPEKTER

Det finns inte några juridiska hinder med att tillåta- eller inte tillåta utförare att antingen bedriva hemtjänst eller hemsjukvård eller både och, så länge kraven är desamma för alla utförare i nämndens valfrihetssystem för hemvård.

2. Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.

Att företag kan vara utförare av enbart hemsjukvård, har inte tillämpats tidigare i staden, utan nämndernas krav har varit att företaget också har bedrivit hemtjänst. Enligt lagstiftningen (LOV, HSL, SoL) finns dock inget som hindrar en modell att hemtjänst och hemsjukvård bedrivs separerat.

EKONOMISKA ASPEKTER

Teoretiskt skulle en ekonomisk konsekvens kunna vara att volymerna hemtjänst ökar, om enskilda som har hemtjänst respektive hemsjukvård har två olika utförare. Skälet till det skulle kunna vara att utförarnas helhetsperspektiv på hemtjänst respektive hälso- och sjukvård kan minska, om de inte har det samlade uppdraget och möjligheter att samordna insatser och teamarbete.

JURIDISKA ASPEKTER

Det finns inte några juridiska hinder med att tillåta- eller inte tillåta utförare att antingen bedriva hemtjänst eller hemsjukvård eller båda och, så länge kraven är desamma för alla utförare i nämndensvalfrihetssystem för hemvård.

3. *Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.*

En hemvårdsutförare kan enligt gällande avtal hyra in legitimerad personal, som komplement till sin anställda personal, för att utföra hälso- och sjukvårdsåtgärder. Däremot har förvaltningen och stadsjuristen med anledning av nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, tolkat lagstiftningen som att verksamhetschef måste vara anställd i företaget.

EKONOMISKA ASPEKTER

Det bör inte finnas några ekonomiska konsekvenser eftersom nämndens ersättning är densamma för hemsjukvård oavsett om den legitimerade personalen är anställd hos utföraren eller de ej.

JURIDISKA ASPEKTER

Där hälso- och sjukvårdsverksamhet bedrivs ska det enligt lagstiftningen finnas den personal som behövs för att god vård ska kunna ges. En verksamhetschef får uppdra ledningsansvaret för hälso- och sjukvården åt en annan person med tillräcklig kompetens och erfarenhet. Utifrån lagstiftningen finns inget som hindrar att en utförare hyr in annan legitimerad personal.

4. *Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.*

En hemvårdsutförare kan enligt gällande avtal hyra in legitimerad personal, som komplement till sin anställda personal, för att utföra hälso- och sjukvårdsåtgärder. Däremot har förvaltningen och stadsjuristen med anledning av nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, tolkat lagstiftningen som att verksamhetschef måste vara anställd i företaget.

EKONOMISKA ASEPKTER

Det bör inte finnas några ekonomiska konsekvenser eftersom nämndens ersättning är densamma för hemsjukvård oavsett om den legitimerade

personalen är anställd hos utföraren av hemtjänst eller hos någon av de andra utförarna av hemtjänst.

JURIDISKA ASPEKTER

Där hälso- och sjukvårdsverksamhet bedrivs ska det enligt lagstiftningen finnas den personal som behövs för att god vård ska kunna ges. En verksamhetschef får uppdra ledningsansvaret för hälso- och sjukvården åt en annan person med tillräcklig kompetens och erfarenhet. Utifrån lagstiftningen finns inget som hindrar att en utförare erbjuder hemsjukvård genom en annan utförare.

5. Förvaltningens samlade bedömning

Förvaltningens samlade bedömning, utifrån motionens yrkanden, är att nämnden avgör *om* och i så fall *vilken* eller *vilka* sociala tjänster och/eller hälso- och sjukvård som ska ingå i en valfrihetsmodell. Det finns inget enligt lagstiftningen (LOV, HSL, SoL) som hindrar att hemtjänst och hemsjukvård är separerade i en valfrihetsmodell. Heller ej om utföraren får hyra in legitimerad personal eller erbjuda hemsjukvård via en annan utförare inom nämndens valfrihetssystem.

Verksamhetschef med ledningsansvar för hälso- och sjukvård regleras i hälso- och sjukvårdslagen. Utifrån lagstiftning och nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, har tolkning gjorts att verksamhetschef ska vara anställd i företaget. Legitimerad personal som utför hälso- och sjukvårdsåtgärder för de enskilda, kan antingen vara anställda i företaget eller hyras in.

Förvaltningen tolkar nämndens beslut om integrerat uppdrag som att de två hemvårdsuppdragen, sociala insatser och hälso- och sjukvård, bör hållas samman av samma utförare för att underlätta det samarbete och teamarbete som anses nödvändigt för patientsäkerheten och för att kraven på en god vård ska kunna uppfyllas.

Vidare är förvaltningens bedömning att den enskilde/kunden/patienten ska ha valfrihet att välja eller välja bort vilken utförare hen ville ha; ett val som många gånger kan böttna i hörsågen om vilken utförare som levererar bra eller mindre bra kvalitet.

Andemeningen med LOV var, när det infördes, att valfrihet skulle finnas för den enskilde/kunden/patienten oavsett om hen var bosatt på landsbygden eller mitt i staden. I just det avseendet styr villkoren i avtalen och möjligen kundunderlaget i numerära termer. För staden som helhet är det en fråga om resurser och rimligheten i att erbjuda en såväl effektiv- som kvalitativ vård och omsorg för människors i deras hem



Äldrenämnden

§ 154

Dnr AN 2017/00087-1.7.1

Motion från (M) angående hemtjänstutförande i Västerås

Beslut

Äldrenämnden beslutar att godkänna yttrandet över ”Motion angående hemtjänstutförande i Västerås” och överlämna det till Kommunstyrelsen.

Reservation

Marcus Jacobson (M) anmäler en skriftlig reservation.

Vi var överens om att integrera hemtjänst och hemsjukvård under förutsättning att hemtjänstutförarna kunde köpa in/ha en underleverantör för uppdraget avseende hemsjukvård. På sådant sätt skulle mindre och nystartade hemtjänstutförare kunna vara verksamma även fortsättningsvis. Resultatet av den nya LOV:n har varit att det blivit färre hemtjänstutförare och att de två som varit intresserade av att starta upp verksamhet i Västerås valde att avstå.

För att äldre i Västerås fortsatt ska kunna välja mellan utförare behöver nuvarande regler förändras i enlighet med intentionerna i motionen.

Ärendebeskrivning

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 mars 2017 inlämnades en motion från Elisabeth Unell (M), 2:e vice ordförande i Kommunstyrelsen. Där framgår bakgrunden till Västerås valfrihetsmodell; att man haft valfrihetsmodell inom hemtjänst sedan 2008 och har tillämpat en dubbel valfrihet.

Enligt motionen pågår en process där valfriheten inom hemtjänsten begränsas och försvåras eftersom nya krav ställs och då företag måste ha anställd sjuksköterska i det egna företaget.

I motionen framförs att moderaterna har krävt att företag med några få hemtjänstkunder i behov av hemsjukvård, i stället för att anställa en sjuksköterska, ska kunna köpa tjänsten av annan utförare.

I korthet föreslår motionären att Kommunfullmäktige beslutar om olika åtgärder för att öppna för företagen att själva avgöra vilken eller vilka tjänster som företaget utför. Vidare föreslås att företag som enbart utför hemtjänst, inte ska behöva anställa legitimerad personal inom hälso- och sjukvård, samt att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård, ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

Yrkanden

Elisabeth Wäneskog (KD) yrkar bifall till förslag till beslut.

Bengt-Åke Nilsson (L), Marcus Jacobson (M) och Christer Lenell (SD) yrkar avslag på ärendet.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Ordföranden ställer proposition på bifall till avslag på ärendet.



Äldrenämnden

Ordföranden finner att nämnden godkänner förvaltningens förslag till beslut.

Kopia till

Kommunstyrelsen

Yttrande

”Motion angående hemtjänstutförare i Västerås”

(Dnr 2017/00520)

Innehållsförteckning

Ärendebeskrivning	1
LOV - Lag om valfrihet (2008:962)	1
LOV:ENS INFÖRANDE – I VÄSTERÅS	2
LOV:ENS UTVECKLING I VÄSTERÅS	2
Ett uppdrag - hemtjänst och hemsjukvård	3
HSL (Hälso- och sjukvårdslagen 1982:763)	3
Förvaltningens svar på motionens yrkanden	4
Förvaltningens samlade bedömning	5

Bilaga

Motion ”Motion angående hemtjänstutförare i Västerås” 2017-00520

Ärendebeskrivning

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 15 mars 2017 inlämnades en motion från Elisabeth Unell (M), 2:e vice ordförande i Kommunstyrelsen. Där framgår bakgrunden till Västerås valfrihetsmodell; att man haft valfrihetsmodell inom hemtjänst sedan 2008 och har tillämpat en dubbel valfrihet (kundens val av hemtjänstutförare, samt val av innehåll i tjänsten).

Enligt motionen pågår en process där valfriheten inom hemtjänsten begränsas och försvåras; beslut fattas som försvårar för befintliga hemtjänstföretag och begränsar etableringsmöjligheterna för nya hemtjänstföretag. Av motionen framgår att företag lämnar hemtjänsten, då nya krav ställs, då ett företag måste ha anställd sjuksköterska i det egna företaget. Vidare framgår att det inte är möjligt för ett företag, som har få hemsjukvårdskunder, att ha egen sjuksköterska anställd. I motionen framförs att moderaterna har krävt att hemtjänstföretag i stället ska kunna köpa tjänsten av annan utförare och att det funnits företag som velat enbart erbjuda hemsjukvård till hemtjänstföretag.

Motionären föreslår Kommunfullmäktige att besluta följande:

1. Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.
2. Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.
3. Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.
4. Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

LOV - Lag om valfrihet (2008:962)

LOV gäller när en upphandlande myndighet har beslutat om att ha en valfrihetsmodell inom socialtjänster och hälso- och sjukvård. Myndigheten behöver inte tillämpa samma valfrihetssystem inom alla nämnda områden.

LOV specificerar inte vilka krav som ska framgå av förfrågningsunderlaget, men alla utförare måste uppfylla för tjänsten gällande lagstiftning, bl.a. socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

LOV:ens införande – i Västerås

År 2008 införde äldrenämnden en valfrihetsmodell som byggde på ett certifieringsförfarande. Syftet var då att införa ökad valfrihet för den enskilde att välja utförare, samt öka brukarinflytandet. Året senare (2009) instiftades Lag om valfrihet (LOV). Utgångspunkterna var även nu den enskildes valfrihet, påverkansmöjligheter, självbestämmande och trygghet. I samband med införande av LOV, kom ersättningen till utförarna att baseras på utförd tid, i stället för som tidigare; ersättning baserad på beviljad tid.

Den 1 september 2012 övertog kommunen ansvaret för hemsjukvården från landstinget, efter beslut från de båda huvudmännen. Inför övertagandet fick nämnderna bl.a. ta ställning till driftformen för hemsjukvård och om insatserna enligt SoL respektive HSL skulle utgöra ett integrerat uppdrag eller ej. Beredningar fördes om för- och nackdelar med en integrering eller ej. Ett integrerat uppdrag talade för god patientsäkerhet, kvalitet, kontinuitet och kännedom om den enskilde. Ett icke integrerat uppdrag öppnade för att värna småföretagen, samtidigt som det fanns en tro att de stora utförarna skulle anta båda uppdragen och att det sammantaget ändå skulle gå att integrera tjänsterna.

Vid äldrenämndens- och nämnden för personer med funktionsnedsättnings sammanträden i maj 2012, beslutades att insatserna enligt Socialtjänstlagen (SoL) respektive Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) inte skulle integreras och båda skulle ingå i LOV. För att bedriva hemsjukvård, krävde nämnderna dock att utföraren även erbjöd hemtjänst.

LOV:ens utveckling i Västerås

De närmaste åren efter införandet av LOV (2009) inom hemtjänsten, kom volym- och kostnadsutvecklingen att öka kraftigt. Därför beslutade Kommunstyrelsen 2010 respektive Kommunfullmäktige 2012, att utreda orsakerna. Det visade sig vara fler faktorer som sammantaget bidrog till ökningen; bl.a. hög ambitionsnivå i riktlinjerna, ökad beviljad tid och därmed ökad utförd tid, ökat brukarinflytande, utförarnas marknadsföring, ökat antal kunder och behov av förstärkt uppföljning av beviljade- och utförda timmar.

Efter respektive utredning beslutade äldrenämnden bl.a. om skärpta riktlinjer för biståndsbedömning enligt SoL. När det gällde brukarinflytandet, kom den att enbart att gälla de

tjänster som fanns inom riktlinjerna och inte s.k. hushållsnära tjänster (målning, häckklippning o dyl.).

Volym- och kostnadsökningarna för hemtjänsten fortsatte dock att stiga och äldrenämnden fick inför 2015 i uppdrag från Kommunstyrelsen, att redovisa åtgärder för att bromsa volym- och kostnadsökningarna för hemtjänsten. Sociala nämndernas förvaltning fick 2015 i uppdrag från äldrenämnden att se över riktlinjerna. När det gällde brukarinflytandet, kom den i detta skede att enbart gälla valfrihet mellan de insatser som den enskilde hade bedömts ha behov av och också hade ett biståndsbeslut på.

Ett uppdrag - hemtjänst och hemsjukvård

Två nämndinitiativ lämnades vid äldrenämndens sammanträde i februari respektive mars 2016. Det första initiativet innehöll 9 punkter vilka nämndens samtliga partier hade ställt sig bakom. Det andra initiativet innehöll en (1) punkt där alla partier, utom Liberalerna, hade enats om.

En av initiativens punkter gällde att integrera hemsjukvård och hemtjänst i ett uppdrag/förfrågningsunderlag. Ett integrerat uppdrag beslutades vid äldrenämndens sammanträde i augusti 2016 (2016/00213-8.1.3), då en enig nämnd antog ett förfrågningsunderlag enligt Lag om valfrihetssystem med ett ikraftträdande 1 mars 2017.

HSL (Hälso- och sjukvårdslagen 1982:763)

Verksamhetsansvarig med ledningsansvar för hälso- och sjukvård regleras i hälso- och sjukvårdslagen och syftar ytterst till att tillförsäkra en god och säker vård. Med ledning av nämndens intentioner om en god kvalitet, har förvaltningen tillsammans med stadsjuristen gjort tolkningen att verksamhetsansvarig ska vara anställd i företaget.

Om verksamhetsansvarig *är* legitimerad med kompetens inom hälso- och sjukvård, kan denne ha verksamhetsansvar för både insatser enligt SoL och insatser enligt HsL. Om verksamhetsansvarig *inte är* legitimerad, måste denne uppdra till någon med ovan nämnda kompetens att utföra vissa ledningsuppgifter inom hälso- och sjukvården. Denna legitimerade person måste då vara anställd i företaget.

Legitimerad personal som utför hälso- och sjukvårdsinsatser kan antingen vara anställd i företaget eller hyras in.

Fortfarande kvarstår verksamhetsansvariges ledningsansvar för hälso- och sjukvård i företaget. I Västerås finns särskilda riktlinjer, som är antagna av de tre sociala nämnderna och som beskriver hälso- och sjukvårdsansvaret.

Förvaltningens svar på motionens yrkanden

Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.

Att företag kan vara utförare av enbart hemtjänst sedan hemsjukvården övertogs 2012, är den modell som har tillämpats av nämnderna från och med 1 september 2012 tom 28 februari 2017. Det har varit frivilligt för företag att bedriva hemsjukvård. Att företagare sedan 1 mars 2017 måste erbjuda både hemtjänst och hemsjukvård, är en följd av ovan nämnda nämndinitiativ och de politiska beslut som fattats med anledning av det. Nämndens beslut bygger på att den integration och nära samarbete mellan hemtjänst och hemsjukvård inte uppnåddes med separerade uppdrag.

Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.

Att företag kan vara utförare av enbart hemsjukvård, har inte tillämpats tidigare i staden, utan nämndens krav har då varit att företaget också har erbjudit hemtjänst. Enligt lagstiftningen (LOV, HSL, SoL) finns dock inget som hindrar en modell att hemtjänst och hemsjukvård bedrivs separerat.

Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.

Förvaltningen och stadsjuristen har med ledning av nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, tolkat lagstiftningen såsom att verksamhetsansvarig för hälso- och sjukvård ska vara anställd i företaget och därmed ha det samlade ledningsansvaret för de insatserna. Den personen måste ha professionen sjuksköterska, arbetsterapeut eller fysioterapeut dvs. den måste vara legitimerad.

Om den personen i praktisk handling inte utför hemsjukvårdsinsatserna hos patienten, får företaget hyra in legitimerad personal att utföra hälso- och sjukvårdsinsatserna.

Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

Förvaltningen och stadsjuristen har med ledning av nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, tolkat lagstiftningen såsom att verksamhetsansvarig för hälso- och sjukvård ska vara anställd i företaget och därmed ha det samlade ledningsansvaret för hälso- och sjukvården. Den personen måste ha professionen sjuksköterska, arbetsterapeut eller fysioterapeut dvs. den måste vara legitimerad.

Om företagets verksamhetsansvarige för hälso- och sjukvården i praktisk handling inte utför hemsjukvårdsinsatserna hos patienten, får företaget hyra in legitimerad personal att utföra dem.

Förvaltningens samlade bedömning

Förvaltningens samlade bedömning utifrån motionens yrkanden, är att nämnden avgör *om* och i så fall, *vilken* eller *vilka* socialtjänster och/eller hälso- och sjukvårdsinsatser som ska ingå i en valfrihetsmodell. Det finns inget enligt lagstiftningen (LOV, HSL, SoL) som hindrar att hemtjänst och hemsjukvård är separerade i en valfrihetsmodell.

Verksamhetsansvarig med ledningsansvar för hälso- och sjukvård regleras i hälso- och sjukvårdslagen. Utifrån lagstiftarens avsikt och nämndens intentioner om en god kvalitativ vård- och omsorg, har tolkningens gjorts att verksamhetsansvarig för hälso- och sjukvården ska vara legitimerad med kompetens inom hälso- och sjukvård. Legitimerad personal som utför hälso- och sjukvårdsinsatser för de enskilda, kan antingen vara anställd i företaget eller hyras in.

Nämndens bedömning hittills har varit att de två uppdragen bör hållas samman av samma leverantör för att underlätta det samarbete och teamarbete som anses nödvändigt i professionerna, samt för att stärka patientsäkerheten.

Motion angående hemtjänstutförare i Västerås

Västerås har sedan 2008 haft valfrihet för äldre att välja hemtjänstutförare. Vi har också haft dubbel valfrihet, det vill säga att förutom val av utförare har du som har rätt till hjälp också haft möjlighet att välja innehållet i tjänsten. Det har varit en mycket viktig reform som stärker och respekterar att de som är i behov av hemtjänst är olika med olika behov.

Nu pågår en process där valfriheten inom hemtjänsten begränsas och försvåras. Äldrenämnden fattar beslut som försvårar för befintliga hemtjänstföretag och begränsar möjligheten för nya hemtjänstföretag att etablera sig. Det är tydligt att man bara önskar stora företag och inte ser kvalitén med att det finns olika typer av företag, såväl stora och medelstora som små.

Vi får besked om att företaget lämnar hemtjänsten för att man inte klarar av att möta de nya krav som ställs och som säger att företaget själv måste ha anställd sjuksköterska. Att själv anställa en sjuksköterska när man bara har några få hemtjänstkunder som behöver hemsjukvård är inte möjligt. Vi moderater har krävt att istället för att själv anställa kan hemtjänstföretag köpa tjänsten av någon annan utförare. Det har till och med funnits företag som har velat vara de som enbart erbjuder tjänsten hemsjukvård till företag som utför hemtjänst.

Läget är akut. Västerås riskerar att förlora hemtjänstföretag. Hemtjänstföretag som idag får mycket höga betyg i utvärderingar. Västerås riskerar också att förlora entreprenörer och småföretagare och begränsa möjligheten att kunna starta företag i en bransch som har många erfarna och duktiga kvinnor som kan bli företagare. Det krävs därför handfasta beslut av kommunfullmäktige i Västerås för alla som idag har dessa utförare, för de som i framtiden har behov av hemtjänst och för alla duktiga framtida företagare inom hemtjänsten.

Med anledning av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

- Att företag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemtjänst.
- Att företag som utför hemsjukvård i Västerås enligt Lagen om valfrihet ska kunna vara utförare av enbart hemsjukvård.
- Att hemtjänstföretag som utför hemtjänst i Västerås enligt Lagen om valfrihet inte ska tvingas anställa sjuksköterskor eller annan legitimerad personal för att kunna få ett avtal med Västerås stad.
- Att hemtjänstföretag som har kunder som behöver hemsjukvård ska kunna erbjuda hemsjukvård genom annan utförare.

Västerås 2017-03-07



Elisabeth Unell (M)